

Hanze
University of Applied Sciences
Groningen

Publicatiebeleid

Versie/Status:	December 2013 Versie 1.0
Opdrachtgever:	Miriam Oving/Marjan Bonink
Datum akkoord:	
Paraaf opdrachtgever:	

Inhoudsopgave

0	Samenvatting.....	4
1	Inleiding.....	5
2	Uitgangspunten en kader publicatiebeleid.....	7
3	Berlin Declaration en Open Access.....	8
4	Auteursrecht	9
4.1	Het auteursrecht en de medewerkers met een HG-dienstverband.....	9
4.2	Het auteursrecht en personeel niet in loondienst.....	10
4.3	Studenten.....	10
5	Publiceren.....	11
6	Kwaliteitsborging onderzoeksoutput.....	15
7	Infrastructuur en platforms	16
8	Implementatie.....	17
8.1	Auteursrechten informatie- en adviespunt.....	17
8.2	HG Publicatiecentrum	17
8.3	HG Publicatiefonds	17
8.4	Taskforce Publiceren.....	18
9	Bijlagen	19
9.1	Relevante artikelen uit de Auteurswet.....	19
9.2	Relevant artikel uit de cao-hbo 2010 - 2012.....	19
9.3	Relevante passage studentenstatuut.....	20

Review historie

Datum review	Reviewers	Auteur	Versie
januari 2013	Marjan Bonink en Gerlien Klein (HM), Marjan Groenhuis, Joost Miedema en Petra Cremers (SD O&O),	José Eggink	0.1
februari 2013	KAB (Knowledge Management Advisory Board) en PRK (portfolio Regiegroep Kennismanagement)	José Eggink	0.2
1 maart 2013	Hein van Duinkerken (staf CvB), Jeltje Talen en Ilse Koning (KCA), Ciska Eskes (KCO), Nico van der Sijde (CaRES), Lies Oldenhof (EKC), Evert Bisschop Boele (K&S)	José Eggink	0.3
19 april 2013	PO Onderzoek, Henk Hofstra, Sybrand Dijk, Kenniscentra, Annette Dupree, Rutger van Zuidam	José Eggink	0.4
juli 2013	Hein Duinkerken (staf CvB)	Marjan Bonink	0.5
december 2013	Hein Duinkerken, José Eggink en Joost Miedema (SD O&O), Henk van der Zijden (FB Informatisering), Gerlien Klein (FB SZ/HanzeMediatheek)	José Eggink Marjan Bonink	1.0

o Samenvatting

De Hanzehogeschool Groningen (HG) is een kennisinstelling met een bloeiende onderzoekspraktijk. De afgelopen jaren hebben de kenniscentra en lectoraten veelvuldig gecommuniceerd over hun onderzoek en de onderzoeksresultaten gedeeld op uiteenlopende manieren en op diverse platforms.

Van een systematische HG-aanpak ten aanzien van publiceren van kennisproducten is nog geen sprake. Hierdoor bestaat de indruk dat het bereik van de HG-kennisproducten veel groter zou kunnen zijn, dan tot nu is gerealiseerd. Dit, terwijl het voor de kenniscentra en lectoraten juist belangrijk is om het onderzoek en de onderzoeksresultaten optimaal te delen met het onderwijs, de beroepspraktijk, de kennisgemeenschap en de maatschappij en daarmee de zichtbaarheid van het onderzoek te vergroten.

Daarnaast heeft de HG prestatieafspraken gemaakt met het Ministerie van OCW over aantallen publicaties en presentaties. Ook deze afspraken vragen om een systematische, controleerbare aanpak.

De HG wil een gerespecteerde kennisinstelling zijn die zorg draagt voor het creëren, delen en hergebruiken van kennisproducten door kenniswerkers. Zichtbaarheid en toegankelijkheid dragen bij aan de impact en de erkenning van de HG waardoor de HG aantrekkelijker wordt als partner in onderzoek, als werkgever, als onderwijsinstelling voor potentiële studenten, maar ook voor het verwerven van subsidies.

Als de HG kennisproducten levert van onvoldoende kwaliteit dan loopt zij, naast imago schade, ook een financieel risico door boetes naar aanleiding van schending van auteursrechten.

De notitie 'Publicatiebeleid Hanzehogeschool' gaat in op de uitgangspunten van het HG-publicatiebeleid, zoals de Berlin Declaration of Open Access, het auteursrecht over producten van HG-kenniswerkers, het publicatieproces en de condities waaronder gepubliceerd kan worden. Tevens komen aan de orde kwaliteitsborging van onderzoeks-output en de benodigde infrastructuur en ondersteunende dienstverlening en implementatie van het publicatiebeleid.

De implementatie van het publicatiebeleid hoopt bij te dragen aan de omslag die de HG moet maken van een relatief gesloten naar een meer open instelling waarin studenten en medewerkers worden gestimuleerd om en weten hoe hun kennisproducten toegankelijk en zichtbaar te maken voor de buitenwereld. De implementatie van het in deze notitie beschreven Publicatiebeleid wordt onder andere gerealiseerd in de uitvoering van het Project Taskforce Publiceren. Dit project is in het najaar gestart in het kader van de HG-prestatieafspraken met het Ministerie van OCW en is gericht op het bewaren van kennisproducten van kenniscentra in de HG-repository en ontsluiten naar diverse open access platforms.

1 Inleiding

In het HG strategisch beleidsplan 2011 - 2015 (Koers op Kwaliteit) staat dat de HG een gerespecteerde kennisinstelling wil zijn. Het creëren, delen en gebruiken van kennisproducten door kenniswerkers (medewerkers en studenten) is bij het realiseren van deze ambitie essentieel. De HG profileert zich met 'share your talent, move the world'. Met de focus op kennisproducten vertaalt dit zich in 'share your knowledge, move the world'.

In de prestatieafspraken met het ministerie van OCW wordt deze ambitie als volgt gekwantificeerd:

In 2015 heeft de HG: 88 wetenschappelijke publicaties en 98 presentaties ten behoeve van de wetenschap; 163 publicaties en 290 presentaties ten behoeve van de beroepspraktijk.¹

Een **publicatie** is een kennisproduct, dat op de één of andere manier aan een publiek beschikbaar gesteld is. Als een kennisproduct niet beschikbaar is voor één of meerdere doelgroepen, telt het niet mee als publicatie. Een kennisproduct is een geschreven tekst, software, of een artefact als een beeld, tentoonstelling, film of schilderij. Bij een kennisproduct horen **metadata**: hiermee weet het publiek wie het product heeft gemaakt en waar het te vinden is.

Net als bij een publicatie gaat het bij een **presentatie** om het overdragen van informatie en / of kennis. Het enige verschil is dat die kennisoverdracht bij een presentatie mondeling gebeurt.

Tot de publicaties en presentaties rekenen we niet de kennisproducten die puur gericht zijn op het ontsluiten van andere kennisproducten.

Om aan de prestatieafspraken te voldoen moet het aantal publicaties en presentaties te valideren en controleerbaar zijn. Als de HG niet voldoet aan de prestatieafspraken dan loopt zij het risico dat de verkregen extra gelden moeten worden terugbetaald.

De notitie HG Publicatiebeleid richt zich op **onderzoeksoutput waarbij onderzoeksdata wordt uitgezonderd**. Het voorgestelde publicatiebeleid betreft enkel het publiceren, dat wil zeggen het digitaal toegankelijk maken van kennisproducten die zijn vervaardigd door studenten en onderzoekers. Buiten het bereik van de notitie valt het octrooi- of kwekersrecht. Communiceren over (expertise van) een kenniswerker, over een activiteit of een prestatie of een kennisproduct valt onder de noemer kenniscommunicatie en valt eveneens buiten het bereik van het publicatiebeleid.

Aanvullend beleid met betrekking tot andere vormen van publiceren (bijvoorbeeld onderwijsmaterialen of onderzoeksdata) zal in een later stadium worden ontwikkeld.

De notitie Onderzoeksbeleid² meldt dat verspreiding en ontsluiting van onderzoeksresultaten cruciaal is voor versterking van het onderzoek: "Niet alleen intern (voor het onderzoeksklimaat en kennismangement), maar vooral ook extern. Dat is van belang voor de impact op het onderzoeksdomein, op beroepspraktijk en maatschappij, en op het onderwijs." Er staat ook: "We verbeteren tegelijkertijd de regelingen voor auteursrechten (zowel voor schriftelijk materiaal als beeldmateriaal), zodat het eigenaarschap van deze kennisproducten goed is geregeld. Ook werken we aan de oprichting van een 'Hanze University Press', waarin onderzoekspublicaties van grotere omvang (congresbundels, proefschriften, enzovoort) worden uitgegeven."

¹ Voorstel voor prestatieafspraken Hanzehogeschool Groningen, mei 2012. De Review Commissie noemt expliciet dat het publicaties en presentaties voor de beroepspraktijk betreft. De staatsecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft het advies van de Review Commissie overgenomen.

² Notitie Onderzoekbeleid 2010-2015, Hanzehogeschool Groningen, University of Applied Sciences.

Het systematisch, gestructureerd en gecoördineerd delen van kennisproducten maakt de HG meer zichtbaar en draagt bij aan het imago. HG-medewerkers, (potentiële) studenten, partners, de maatschappij kunnen van de HG inzichten profiteren. De HG zal hierdoor aantrekkelijker worden als partner in onderzoek (betaalde onderzoeksopdrachten), meer kans maken op subsidies voor onderzoeksprojecten, aantrekkelijker zijn als werkgever en als onderwijsinstelling voor potentiële studenten. Als de HG kennisproducten levert van onvoldoende kwaliteit dan lijdt de HG niet alleen imagoschade maar loopt zij ook een financieel risico door boetes naar aanleiding van schending van auteursrechten³ en door het niet voldoen aan de prestatieafspraken.

De HG-ambities zijn helder, maar het aantal openlijk toegankelijke publicaties en afstudeeropdrachten op de HBO kennisbank, waar kennisproducten van hogescholen worden ontsloten, blijft achter bij het aantal lectoraten en afgestudeerden. HG medewerkers en studenten maken voldoende kennisproducten maar weten niet hoe en waar deze kunnen worden gepubliceerd. In de wereld van digitale verspreiding van kennisproducten waarbij regels gelden ten aanzien van auteursrechten zijn zij 'onbewust onbekwaam'. Deze notitie⁴, HG Publicatiebeleid, wil ertoe bijdragen dat de HG kenniswerkers 'bewust bekwaam' worden door te verhelderen op welke manier de HG kennisproducten wil delen met de buitenwereld.

De notitie gaat in op de uitgangspunten van publicatiebeleid, auteursrecht, publiceren, kwaliteit en infrastructuur (techniek, proces en personeel) en wil daarmee bijdragen aan de omslag die de HG moet maken van een relatief gesloten naar een meer open instelling waarin studenten en medewerkers worden gestimuleerd hun kennisproducten toegankelijk te maken voor de buitenwereld. Om de omslag naar een meer open instelling daadwerkelijk tot stand te brengen, is het nodig dat vastgesteld beleid wordt geïmplementeerd. Daartoe wordt aandacht besteed aan het implementatietraject. Ook is hierin meegenomen hoe en in hoeverre bestaande kennisproducten volgens de voorgestelde werkwijze kunnen worden gepubliceerd.

³ Voor meer informatie zie de Business Case Kennismanagement, mei 2012.

⁴ Bij het opstellen van dit document is dankbaar gebruik gemaakt van de documenten en inzichten van collega's van Saxion en de HAN zoals gepresenteerd bij de Beleidsgroep Kennisinstructuur Hogescholen (Platform ICT&Onderzoek, Surf, 27 november 2012).

2 Uitgangspunten en kader publicatiebeleid

Deze notitie betreft het publicatiebeleid met betrekking tot onderzoeksoutput: scripties, artikelen, presentaties en andersoortig onderzoeksmateriaal (onderzoeksdata uitgezonderd). De volgende uitgangspunten zijn leidend bij het vormgeven van dit publicatiebeleid.

1. Berlin Declaration. De HG onderschrijft de Berlin Declaration on Open Access⁵. Met het ondertekenen van de Berlin Declaration committeert de HG zich aan het uitgangspunt kennisproducten zo veel mogelijk gratis beschikbaar te stellen zodat het werkveld vrijelijk kan beschikken over de resultaten van publiek gefinancierd onderzoek.
2. Auteursrecht.
 - a. Alle kenniswerkers van de HG respecteren het auteursrecht van andere auteurs bij het ontwikkelen van onderzoeksoutput;
 - b. De HG heeft het auteursrecht op alle producten die medewerkers maken in het kader van de uitoefening van hun functie maar laat de uitvoering van het auteursrecht over aan de medewerker;
 - c. Het auteursrecht op kennisproducten vervaardigd door een student in het kader van zijn/haar studie aan de HG berust bij de student, maar de HG mag een digitale versie van het product na toestemming van de student publiceren.
3. Prestatieafpraak “Onderzoeksoutput”. De HG realiseert de prestatieafspraken overeen gekomen met het ministerie van OCW.
4. Gedragscode Praktijkgericht onderzoek voor het HBO. Ook in de gedragscode wordt gerefereerd aan het toegankelijk maken volgens de principes van Open Access dat bijdraagt aan het dienen van het professionele en maatschappelijk belang van de onderzoeker. Daarnaast wordt in de code in het kader van zorgvuldig en integer zijn van de onderzoeker gesproken over eerlijkheid over bronnengebruik en juiste, complete, nauwkeurige en navolgbare rapportages⁶.

De implicaties van de Berlin Declaration zijn uitgewerkt in hoofdstuk 3, auteursrecht komt aan de orde in hoofdstuk 4 Auteursrecht en de prestatieafpraak “onderzoeksoutput” komt aan de orde in hoofdstuk 5 Publiceren. De Gedragscode hoeft geen nadere uitwerking.

⁵ De HBO Raad heeft eind 2009 namens alle hogescholen de Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities (kortweg de Berlin Declaration on Open Access) ondertekend. Deze verklaring roept onderzoekers op hun onderzoeksmateriaal vrijelijk beschikbaar te stellen, door te publiceren in Open Access tijdschriften of via repositories op internet. Het gaat hierbij niet alleen om artikelen, maar ook om ruwe data en ander onderzoeksmateriaal. Zie voor de volledige verklaring: <http://oa.mpg.de/berlin-prozess/berliner-erklarung/>.

⁶ Gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het HBO: gedragscode voor het voorbereiden en uitvoeren van praktijkgericht onderzoek binnen het Hoger Beroepsonderwijs in Nederland, 30 augustus 2010, pag.5.

3 Berlin Declaration en Open Access

In de Visie Kennismanagement HG⁷ wordt de onderschrijving van de Berlin Declaration als volgt vertaald:

- de HG streeft er naar dat vanaf september 2015 alle publicaties die voortkomen uit praktijkgericht onderzoek en 50% van de als goed beoordeelde afstudeerproducten Open Access toegankelijk zijn, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dit niet te doen (geheimhouding bedrijfsgegevens);
- 70% van de kennisproducten (van personeel en studenten) is intern-HG beschikbaar (via de HG repository);
- bestaande HG-kennisproducten zijn uiterlijk eind 2015 gevrijwaard van auteursrechtelijk/licentie gebonden materiaal;
- alle door de HG geproduceerde materialen met de classificatie 'Extern open' hebben een 'Creative Commons'⁸ licentie (CC BY-NC 3.0);
- gebruik van materiaal met open ('Creative Commons') licentie gaat boven gesloten/licentie gebonden materiaal.

In aanvulling hierop wil de HG:

- de toegankelijkheid van kennisproducten digitaal realiseren tenzij dit niet mogelijk is;
- alleen kwalitatief hoogwaardige onderzoeksoutput extern toegankelijk maken;
- dat de kenniswerker bij de start van een onderzoek (bijvoorbeeld in onderzoeksplannen, subsidieaanvragen), voor de start van het ontwikkelen van kennisproducten, vastlegt wat zal worden opgeleverd (bv. artikel, presentatie, onderzoeksdata) en hoe dit toegankelijk zal worden gemaakt, waarbij er duidelijke afspraken zijn vastgelegd met de opdrachtgever en/of de financier(s) over de auteursrechten, het publiceren van de onderzoeksresultaten en de vertrouwelijkheid;
- dat van alle wetenschappelijke publicaties ook voor professionals toegankelijke en bruikbare kennisproducten worden gemaakt;
- dat de onder verantwoordelijkheid van de HG gemaakte kennisproducten zichtbaar zijn als kennisproducten van de HG door vermelding van de HG als (officiële) uitgever en voor zover mogelijk met de huisstijl van de HG. Bij afwijking hierop dient afstemming met SB M&C plaats te vinden.

De HG wil zich mede door realisatie van bovenstaande profileren als een excellente kennisinstelling met een actief open access publicatiebeleid dat kenniswerkers stimuleert onderzoeksoutput snel en goed toegankelijk te maken binnen en buiten de HG.

⁷ Visie Kennismanagement HG vs 2.0, vastgesteld mei 2012.

⁸ Beschrijving Creative Commons <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0>

4 Auteursrecht

Auteursrecht kent twee aspecten: het gebruik van bronnen in een kennisproduct en het auteursrecht op het kennisproduct.

Met betrekking tot het eerste punt geldt dat de HG verlangt van alle HG kenniswerkers dat zij de regels met betrekking tot naamsvermelding kennen en correct toepassen en daarmee plagiaat voorkomen. In het HG Plagiaatbeleid⁹ staat:

Tenzij dit duidelijk anders wordt aangegeven in de opdracht, wordt van een student verwacht dat hij teksten en gedachtegoed van anderen verwerkt tot een eigen product. In alle gevallen dient een student de bron van het gedachtegoed te noemen, tenzij het gaat om gemeengoed-kennis....

Tenzij anders gevraagd, dient een student spaarzaam om te gaan met letterlijke citaten. ...

*Als **vuistregel** dient te gelden dat niet meer dan 5 % van een tekst (bijlagen uitgezonderd) uit citaten (min of meer letterlijk overgenomen) bestaat, tenzij in een opdracht anders is bepaald. Bij citaten en parafraseringen dient de juiste bron te worden vermeld.*

Bovenstaande geldt uiteraard ook voor kennisproducten van onderzoekers.

In de volgende paragrafen is de toepassing van het auteursrecht op een kennisproduct dat gemaakt is door onderzoekers of studenten uitgewerkt.

4.1 Het auteursrecht en de medewerkers met een HG-dienstverband

De HG bezit het auteursrecht van alle producten die medewerkers met een dienstverband maken in het kader van hun functie. Dit volgt uit de geldende wetgeving en de cao-hbo. Zie bijlagen 9.1 en 9.2 voor de relevante artikelen.

Voor onderzoekers met meerdere dienstverbanden bij verschillende werkgevers en/of met een eigen bedrijf geldt dat de HG het auteursrecht heeft op alle producten en resultaten die zij in het kader van hun HG-aanstelling en opgedragen werkzaamheden gemaakt hebben. De tijdstippen of dagen waarop het werk is uitgevoerd is hierin niet van belang.

Hanzemedewerkers die in het kader van een promotietraject publiceren vallen onder de hiervoor vermelde regels en uitgangspunten.¹⁰

Formeel kan alleen de HG, als auteursrechthebbende, afspraken maken met een uitgeverij. De HG laat echter de uitoefening van het auteursrecht over aan de medewerker.

Dit betekent dat de medewerker zich conformeert aan de uitgangspunten gesteld in hoofdstuk 3 van de notitie Publicatiebeleid Hanzehogeschool en publiceert Open Acces, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dit niet te doen.

⁹ Omgaan met plagiaat: plagiaatbeleid en plagiaatdetectie bij de HG, J. Sennekool en P. van Tol, november 2005

¹⁰ Uitgezocht zal nog worden hoe dit zich verhoudt met het RuG promovendireglement.

Wanneer de medewerker toch via een uitgeverij publiceert dan wordt het volgende verwacht:

- de medewerker treedt in overleg met uitgevers over publicatie en maakt indien van toepassing afspraken met uitgevers over de financiële kant van het publiceren;
- de eventuele baten van een publicatie worden gestort in een speciaal hiervoor in te richten HG publicatiefonds;
- de medewerker zal bij het publiceren door een uitgever (bijvoorbeeld in het geval van peer-reviewed artikelen in wetenschappelijke tijdschriften) zorgen dat minimaal de preprint van de publicatie door de HG vrij is te gebruiken voor onderwijs- en onderzoekstaken en dat de publicatie zelf na een embargoperiode van maximaal 1 jaar Open Access toegankelijk zal zijn;
- de eventuele kosten van het Open Access publiceren worden, waar dit niet uit andere bronnen (bijvoorbeeld subsidies) kan worden gefinancierd, gedragen door de HG en bij voorkeur onttrokken uit het HG Publicatiefonds (zie paragraaf 8.3).

Meerdere dienstverbanden: het gezamenlijke auteursrecht

Van gezamenlijk auteursrecht is sprake als er meerdere auteurs van verschillende instellingen zijn of als een HG-medewerker voor meerdere werkgevers aan een onderzoek werkt.

In het geval een kennisproduct is gemaakt door meerdere auteurs, onder wie auteurs die niet aan de Hanzehogeschool zijn verbonden, is bij publicatie toestemming nodig van de verschillende auteursrechthebbenden. De Hanze medewerker zal - uitgaande van het hiervoor vermelde - met de andere auteurs, bij voorkeur voorafgaande aan het vervaardigen van het product, tot afspraken moeten komen over de wijze van publiceren en hoe om te gaan met de eventuele kosten en baten. Hetzelfde geldt voor auteurs die in projectverband aan een product werken. Deze afspraken dienen schriftelijk te worden vastgelegd.

Ook is het mogelijk dat een HG-medewerker in de HG-hoedanigheid én in een andere hoedanigheid als medewerker van een andere hogeschool of kennisinstituut aan een onderzoek werkt. Ook dan is er sprake van gezamenlijk auteursrecht en is bij publicatie toestemming nodig van de andere auteursrechthebbende.

4.2 Het auteursrecht en personeel niet in loondienst

Op basis van de geldende wetgeving valt het auteursrecht van materiaal gemaakt door personeel niet in loondienst, zoals freelance medewerkers en gedetacheerden niet automatisch toe aan de HG. De HG zal in contracten met personeel niet in loondienst laten opnemen dat, indien kennisproducten worden vervaardigd in opdracht van de HG, de freelancer de auteursrechten overdraagt aan de HG.

Hetzelfde geldt voor producten die zijn gemaakt in samenwerking met niet-HG auteurs in opdracht van de HG. Ook in dit geval zal de HG voor het ontwikkelen van het product contractueel laten vastleggen dat de auteursrechten worden overgedragen aan de HG.

Waar de HG de auteursrechten heeft over een kennisproduct gelden de bepalingen vermeld onder 'medewerkers in vaste dienst'.

4.3 Studenten

Het auteursrecht op kennisproducten vervaardigd door een student in het kader van zijn/haar studie aan de HG berust bij de student.

In het studentenstatuut (zie bijlage 9.3) is vastgelegd dat de Hanzehogeschool Groningen een digitaal exemplaar van de afstudeeropdracht ontvangt en dit exemplaar mag gebruiken voor publicatiedoeleinden. De HG vraagt de student om toestemming voor publicatie door middel van een (standaard beschikbaar) toestemmingsformulier waarbij tevens wordt overeen gekomen dat de HG wordt vrijgesteld van de copyrightverplichtingen die uit dat auteursrecht voortvloeien.

5 Publiceren

HG kennisproducten worden zo veel mogelijk intern en extern beschikbaar gemaakt (zie hoofdstuk 2 Uitgangspunten en kader publicatiebeleid). De Hanzehogeschool beschikt hiertoe over een HG-repository. Hierin worden alle kennisproducten van de HG bewaard. De repository wordt beheerd door de HanzeMediatheek en de inhoud wordt bepaald door de schools en de kenniscentra.

Een belangrijke functie van de repository is dat de kennisproducten in de repository ontsloten kunnen worden en daarmee open access gepubliceerd via de HBO Kennisbank, Lectoren.nl en voor lectoren ook nog Narcis (het kennisplatform van de universiteiten). Per kennisproduct kan het kenniscentrum, c.q. lectoraat bepalen of het kennisproduct al dan niet ontsloten en daarmee gepubliceerd mag worden¹¹. Wordt een kennisproduct gepubliceerd, dan is het Open Access toegankelijk voor iedereen, beschikbaar op de eerder genoemde platformen.

Prestatieafspraken "Onderzoeksoutput"

In het voorjaar 2013 heeft het CvB besloten dat in het kader van 'prestatieafspraken 16 Onderzoeksoutput' alleen die HG-kennisproducten worden meegeteld die zijn opgenomen in de HG-repository (digitale opslagplaats) Sharekit en ontsloten zijn naar de HBO-kennisbank of een ander platform. De kenniscentra en lectoraten zijn verantwoordelijk voor het halen van deze prestatieafspraken.

Hierbij is het onderscheid "wetenschappelijk" en "praktijkgericht" bij publicaties/presentaties komen te vervallen: al het onderzoek, en daarmee ook de output, van de HG is per definitie praktijkgericht. Dat het onderzoek voldoet aan de hoogste wetenschappelijke standaard, maakt het niet minder praktijkgericht.

Om aan de prestatieafspraken te voldoen moet het aantal publicaties controleerbaar zijn. De regel is daarom: een publicatie is pas een publicatie als deze in Sharekit staat en is gepubliceerd via de HBO-Kennisbank of een ander platform/uitgeverij.

In geval van vertrouwelijkheid, plaatst de kenniswerker het product met weglating van de vertrouwelijke passages en/of stelt een embargo periode in (een periode waarin het product niet extern mag worden gepubliceerd).

Van de kennisproducten die niet open access mogen worden gepubliceerd wordt een titelbeschrijving, samenvatting en link naar de uitgeverij opgenomen, zodat deze kennisproducten ook kunnen worden meegeteld in het kader van de prestatieafspraken.

Gebruiksrecht HG-publicaties

De HG wil, met uitzondering van die kennisproducten die via een uitgeverij worden gepubliceerd, dat voor alle HG kennisproducten waarvan de HG auteursrechthebbende is én die het predicaat 'extern open' hebben gekregen de 'Creative Commons licentie CC BY-NC 3.0' geldt. Vrij vertaald betekent dit: het kennisproduct mag door anderen vrijelijk worden

¹¹ Op het metadataformulier kan worden aangegeven of de publicatie vertrouwelijk is of gepubliceerd mag worden.

- Vertrouwelijk = bewaren in repository, alleen toegankelijk voor beheerders HanzeMediatheek, niet zichtbaar binnen of buiten HG.
- Niet publiceren = bewaren in repository, alleen toegankelijk voor beheerders HanzeMediatheek, tevens zichtbaar voor aangewezen personen binnen schools en kenniscentra.
- Publiceren = Open Access toegang voor iedereen.

gebruikt, met uitzondering voor commerciële doeleinden en mits voldaan is aan bronvermelding (zie ook Hoofdstuk 4, onder HG Plagiaatbeleid).

Open access

De HG wil kennisproducten zoveel mogelijk publiceren onder Open Access condities. Dit betekent dat de kenniswerker voor het publiceren de volgende mogelijkheden benut.

1. Publiceren vanuit de eigen HG repository naar de diverse interne en externe platforms, zoals de HBO Kennisbank, Lectoren.nl en Narcis;
2. Publiceren in (peer-reviewed) Open Access tijdschriften en op de HBO Kennisbank, Lectoren.nl en Narcis;
3. Publiceren in traditionele (peer-reviewed) tijdschriften onder Open Access condities¹²
4. Publiceren in traditionele (peer-reviewed) tijdschriften onder HG-licentievoorwaarden. Deze licentievoorwaarden komen te zijner tijd beschikbaar in een standaard document en de auteur kan deze namens de HG bij het indienen van een artikel meesturen. De licentievoorwaarden hebben betrekking op:
 - Het recht van de HG om het kennisproduct in de HG repository te plaatsen op voorwaarde dat toegang tot de HG repository niet op commerciële basis wordt verstrekt (eventueel uitgesteld tot maximaal 1 jaar, maar liefst korter, na publicatie).
 - Het gebruik van de HG voor onderwijs- en onderzoeksdoeleinden.
 - Het recht van de HG om een artikel geheel of gedeeltelijk op te nemen in een dissertatie op voorwaarde dat er geen commercieel voordeel wordt nagestreefd.
 - Het recht voor kenniswerkers binnen de HG om het kennisproduct te hergebruiken en te bewerken.
5. Slechts in geval één van de vier hierboven genoemde opties niet mogelijk of niet wenselijk is, is het toegestaan om te publiceren in traditionele (peer-reviewed) tijdschriften onder overdracht van auteursrechten.¹³ De auteur vraagt in dit laatste geval toestemming bij de functioneel leidinggevende die in overleg met juridische zaken een beslissing neemt. Redenen om van de eerder genoemde 4 punten af te wijken kunnen betrekking hebben op afspraken met derden, verplichtingen vanuit promotietrajecten of projecten, of positionering en imago van de Hanzehogeschool (ranking, zie ook voetnoot 12).

Privé-publicaties

Het kan voorkomen dat medewerkers van de HG buiten werktijd en buiten de hen opgedragen werkzaamheden om, kennisproducten maken die mogelijk strijdig zijn met de standaarden en waarden van de HG. De HG verzoekt de medewerker in dit geval om er voor te zorgen dat helder is dat de medewerker niet onder de vlag van de HG publiceert. Indien nodig zal de HG verdere afspraken maken met de medewerker om problemen en conflicten te voorkomen.

¹² De wil om onderzoeksresultaten te publiceren in Open Access lijkt te botsen met de wil om te publiceren in een peer-reviewed tijdschrift zodat een hogere ranking kan worden bereikt. Het is echter vaak mogelijk om in dergelijke tijdschriften het artikel onder Open Access condities geplaatst te krijgen, mits hiervoor een vergoeding wordt betaald. Als voorbeelden kunnen gelden het Springer Open Choice programma of SAGE Choice.

¹³ Deze 5 punten inclusief de voetnoot is ontleend aan Publicatiebeleid Saxion, mei 2012, paragraaf Onderzoekspublicaties en Open Access.

Publiceren en studenten

De HG wil ook kwalitatief goede kennisproducten (cijfer hoger dan 7) van studenten publiceren op de HBO Kennisbank. De HG zal studenten die kennisproducten maken toestemming vragen om extern te mogen publiceren waarbij het product wordt voorzien van de Creative Commons Naamsvermelding 3.0 licentie.

De HG ziet er op toe dat er, in geval van een externe opdrachtgever, een goede schriftelijk vastgelegde afspraak is tussen de student en deze opdrachtgever over de eventuele vertrouwelijkheid van het kennisproduct voordat het product wordt gemaakt. Hiervoor is een standaardformulier beschikbaar. In geval van vertrouwelijkheid, wordt de student verzocht een publieksversie te maken en beschikbaar te stellen voor publicatie.

Publicatiekosten

De kosten voor het publiceren door onderzoekers in traditionele (peer-reviewed) tijdschriften onder Open Access condities worden in principe gedragen door het onderzoeksproject zelf. Bij het begroten van een onderzoeksproject is het dus nodig om deze kosten op te nemen. Waar dit niet mogelijk is kan de onderzoeker een beroep doen op het HG Publicatiefonds.

Publicatieproces

Voor onderzoekers en studenten is een processchema “bewaren en publiceren” ontwikkeld (zie figuur 1). Dit proces en achterliggende informatie zijn beschikbaar op de website van de HanzeMediatheek onder de rubriek ‘Kennisdelen en publiceren’.

- ➔ Onderzoeker: bepalen open access of in overleg met leidinggevende bepalen uitgeverij (titelbeschrijving, samenvatting, link uitgeverij)
- ➔ Onderzoeker: omzetten bestand of samenvatting in PDF
- ➔ Onderzoeker: invullen metadataformulier
- ➔ Onderzoeker: (indien nodig) vastleggen afspraken uitgeverij (HG-licentie) en link opnemen
- ➔ Onderzoeker: aanleveren kennisproduct
 - Samen met het metadataformulier en eventueel afspraken uitgeverij
 - Op CD-ROM, usb-stick of per e-mail
 - Bij uw contactpersoon van de mediatheek
- ➔ HanzeMediatheek: zo nodig aanmaken DAI nummer
- ➔ HanzeMediatheek: checken metadata en invoeren kennisproduct in de HG repository Sharekit
- ➔ HanzeMediatheek: bij akkoord publicatie ontsluiten naar www.HBOkennisbank.nl, www.lectoren.nl en de publicaties van lectoren ook naar www.narcis.nl.

Figuur 1: ‘bewaren en publiceren

DAI

Hogescholen en universiteiten hebben afgesproken om onderzoekers die publiceren en een aanstelling of een andere relevante verbintenis hebben aan een Nederlandse universiteit of onderzoeksinstituut een uniek nummer toe te kennen, het DAI (Digital Author Identifier). Het gebruik van de DAI is geregistreerd bij het College Bescherming Persoonsgegevens. Daarnaast is de DAI voorbereid op de internationale ISNI standaard (International StandardName Identifier). Met DAI kan eenvoudig het portfolio van een auteur worden samengesteld, ook al heeft de auteur bij meerdere instellingen gewerkt of gepubliceerd bijvoorbeeld onder een getrouwde- en meisjesnaam.

DOI

Een digital object identifier (of kortweg DOI) is een uniek blijvend identificatiemiddel voor een bestand op het World Wide Web. Zelfs als het internetadres verandert, zal het bestand teruggevonden kunnen worden dankzij een systeem waar dit nummer centraal in een databank opgeslagen wordt, en waarbij de gebruiker doorverwezen wordt naar de huidige locatie van het bestand.

6 Kwaliteitsborging onderzoeksoutput

De HG wil zich profileren als excellente kennisinstelling en daarom enkel onderzoeksoutput met voldoende kwaliteit extern beschikbaar maken. Dit impliceert dat kennisproducten in ieder geval aan de eisen ten aanzien van het handhaven van auteursrechten moeten voldoen: plagiaat mag niet voorkomen.

Er dient een cultuur te ontstaan van bronvermelding – kenniswerkers dienen zo open mogelijk alles aan elkaar beschikbaar te stellen maar ook altijd te vermelden wie de auteurs zijn van bronnen die gebruikt worden.

Kwaliteit kennisproducten medewerkers

De onderzoeker die een kennisproduct maakt dient dit voor externe publicatie voor te leggen aan het toepasselijke lectoraat. Het lectoraat draagt zorg voor het uitvoeren van de kwaliteitscontrole. Sommige kenniscentra gaan hierbij uit van peer-reviewed kennisproducten. Als een kennisproduct niet extern door een peer-review proces is gegaan, kan dat intern alsnog gebeuren. De HG kwaliteitscontrole is momenteel in ontwikkeling en zal te zijner tijd in overleg met de lectoraten worden ingevoerd. De lector geeft mits het product kwalitatief goed is bevonden, toestemming voor uitgave van het kennisproduct.

Kwaliteit kennisproducten studenten

De HG heeft de plicht kennisproducten die studenten maken in het kader van hun studie aan de HG te beoordelen. Hierbij vindt zowel een kwaliteitscontrole als een plagiaatcontrole plaats door de docent/beoordelaar. Kennisproducten die voldoen aan de kwaliteitseisen van de opleiding voldoen aan de eisen ten aanzien van plagiaat. De HG wil enkel die kennisproducten die door de opleiding zijn beoordeeld als ‘goed’ (cijfer hoger dan 7) het predicaat ‘extern open’ geven en publiceren op bij voorbeeld de HBO Kennisbank.

7 Infrastructuur en platforms

De HG biedt de kenniswerkers de volgende voorzieningen rond het publiceren.

1. De HG repository.

De Hanzehogeschool beschikt over een HG-repository ShareKit. Sharekit is een database waarin alle kennisproducten van de HG worden bewaard. Multimedia kennisproducten die niet in Sharekit kunnen worden opgeslagen, worden opgeslagen in Kaltura. De gegevens in de repository zijn momenteel alleen toegankelijk voor de repositorymanager (HM) en zijn alleen zichtbaar voor enkele aangewezen personen binnen schools en kenniscentra. Deze laatste hebben geen toegang tot vertrouwelijke kennisproducten. Om het interne gebruik en daarmee kennisdeling te stimuleren en te optimaliseren wordt er op landelijk niveau gewerkt aan een viewerfunctionaliteit. Deze functionaliteit zal uitsluitend gelden voor niet-vertrouwelijke kennisproducten. Externe partijen hebben nu maar ook straks geen toegang. Op deze manier functioneert de repository ook als een digitaal archief. Opslag voor onderzoeksdata is nog in ontwikkeling.

2. De HBO Kennisbank.nl/Lectoren.nl/ Narcis.

Onderzoeksoutput kan vanuit Sharekit extern worden gepubliceerd op de HBO Kennisbank. Op deze manier kunnen de kennisproducten ook op Lectoren.nl en Narcis.nl (wetenschappelijk platform van universiteiten en alleen bedoeld voor lectoren) worden gepubliceerd.

3. Hanze.nl.

Iedere publicatie die publiek (voor externen) beschikbaar is gemaakt, dient ook te worden ontsloten via Hanze.nl, opdat de publicatie altijd vindbaar en toegankelijk is op het primaire online communicatiekanaal van de HG.

Er wordt aan gewerkt om kennisproducten die zijn opgeslagen in Sharekit naar andere platforms te ontsluiten, zoals websites van kenniscentra, Hanze.nl en social media, zodat een publicatie slechts één maal hoeft te worden ingevoerd. Technisch is dat op het moment van schrijven nog niet mogelijk.

8 Implementatie

8.1 Auteursrechten informatie- en adviespunt

Om de kenniswerkers te adviseren met betrekking tot het toepassen van auteursrecht bij het maken van een kennisproduct (bronvermelding) en bij het publiceren is er een Auteursrechten Informatiepunt (AIP) ingericht bij de Hanze Mediatheek. Het AIP wordt te zijner tijd opgenomen in het HG Publicatiecentrum.

8.2 HG Publicatiecentrum

De HG zal kenniswerkers op een wijze die aansluit bij de rol van de betreffende kenniswerker informeren over de aard van publiceren, publicatiebeleid en publicatieproces.

De HG zal ondersteuning bieden bij:

- het toekennen van Digital Author Identifiers (DAI) aan de bij de HG werkzame auteurs;
- het blijvend toegankelijk houden van digitale publicaties door het gebruik van Digital Object Identifiers (DOI);
- Het toekennen en beheren van ISBN-nummers;
- het gebruiken van de huisstijl die is ontwikkeld voor kenniscommunicatie en HG kennisproducten;
- het gebruiken van de logistieke en technische infrastructuur voor het digitaal publiceren van kennisproducten in Open Access.
- Het delen van kennis met betrekking tot publiceren via de toepasselijke platforms (intranet en/of Hanze community).
- Het ontwikkelen van tools, zoals een HG-licentie tot publiceren, metadataformulieren en het geautomatiseerd uploaden.
- Juridische ondersteuning bij overeenkomsten en licenties.

Kortom, de HG zal zorgen voor ondersteuning aan kenniswerkers bij het publiceren.

Deze taak draagt de HG op aan de HM. Op termijn zal hiervoor het HG Publicatiecentrum worden ingericht.

Het Publicatiecentrum zal niet alleen zorg dragen voor het informeren over en ondersteunen bij publiceren, maar zal ook de kengetallen (bijvoorbeeld aantal publicaties per lectoraat op de HBO Kennisbank) opleveren die de resultaten van het publiceren in kaart brengen.

8.3 HG Publicatiefonds

Om het publicatiebeleid te kunnen uitvoeren en Open Access publiceren te ondersteunen zal de HG op termijn een HG Publicatiefonds opzetten waaruit de kosten voor het publiceren in Open Access betaald worden indien deze kosten niet op een andere manier, bij voorbeeld uit projectfondsen, betaald kunnen worden.

De inkomsten zullen bestaan uit bijdragen van de kenniscentra en de inkomsten gegenereerd door de HG-publicaties. De uitgaven betreffen dan de kosten voor het Open Access publiceren van onderzoeksoutput gemaakt door HG-medewerkers.

Het publicatiefonds zal worden beheerd door het HG Publicatiecentrum.

8.4 Taskforce Publiceren

In het kader van de prestatieafspraken is het belangrijk dat de publicaties en presentaties niet alleen van 2013 tot 2015 (en later) in de HG-repository worden opgenomen en ontsloten naar de HBO-kennisbank, Lectoren.nl en Narcis.nl. Er zal ook moeten worden nagegaan of er in 2011 en 2012 kennisproducten zijn ontwikkeld die nog niet op deze of andere platforms of door uitgeverijen zijn gepubliceerd. O&O, FEZ en de HanzeMediatheek hebben een Taskforce Publiceren ingericht om dit te realiseren.

De taskforce Publiceren bestaat uit twee trajecten:

1. Invoeren en ontsluiten publicaties 2011 – 2012

- Stafbureau O&O en de HanzeMediatheek beleggen een bijeenkomst voor programmamanagers waarop het publicatiebeleid met betrekking tot de prestatieafspraken wordt toegelicht;
- De kenniscentra leveren de HanzeMediatheek een overzicht van publicaties 2011-2012: waarbij per publicatie wordt aangegeven:
 - of de publicatie al opgenomen is in Sharekit en ontsloten is;
 - of de publicatie elders is uitgegeven en alsnog geplaatst en ontsloten kan worden;
 - of de publicatie elders is uitgegeven en er een embargo zit op ontsluiten.

Is dit laatste het geval zal er een samenvatting van de publicatie worden opgenomen in Sharekit waarin door middel van een link wordt aangegeven waar de publicatie is gepubliceerd.

Op basis van bovenstaande voert de HanzeMediatheek de publicaties in (juni 2014)

2. Invoeren en ontsluiten publicaties 2013 en later (regulier)

Het bewaar- en publicatieproces, zoals omschreven in paragraaf 5 is hierbij uitgangspunt, waarbij de kenniscentra verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en levering en de HanzeMediatheek de publicatie opneemt in Sharekit en eventueel ontsluit naar de HBO kennisbank, Lectoren.nl en de Narcis¹⁴.

¹⁴ In oktober 2013 heeft het CvB de voorstellen in de notitie Taskforce Publiceren tot staand beleid vastgesteld.

9 Bijlagen

9.1 Relevante artikelen uit de Auteurswet

Tekst geldend op: 26-03-2012

Hoofdstuk I. Algemene bepalingen

§ 1. De aard van het auteursrecht

Artikel 1

Het auteursrecht is het uitsluitend recht van den maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld.

Artikel 2

1. Het auteursrecht gaat over bij erfopvolging en is vatbaar voor gehele of gedeeltelijke overdracht.

2. De levering vereist voor gehele of gedeeltelijke overdracht, geschiedt door een daartoe bestemde akte. De overdracht omvat alleen die bevoegdheden waarvan dit in de akte is vermeld of uit de aard of strekking van de titel noodzakelijk voortvloeit.

§ 2. De maker van het werk

Artikel 4

1. Behoudens bewijs van het tegendeel wordt voor den maker gehouden hij die op of in het werk als zodanig is aangeduid, of bij gebreke van zulk eene aanduiding, degene, die bij de openbaarmaking van het werk als maker daarvan is bekend gemaakt door hem, die het openbaar maakt.

Artikel 7

Indien de arbeid, in dienst van een ander verricht, bestaat in het vervaardigen van bepaalde werken van letterkunde, wetenschap of kunst, dan wordt, tenzij tusschen partijen anders is overeengekomen, als de maker van die werken aangemerkt degene, in wiens dienst de werken zijn vervaardigd.

9.2 Relevant artikel uit de cao-hbo 2010 - 2012

Artikel E-7 Auteursrechten en industriële eigendom

De rechten op het auteurs-, octrooi- of kwekersrecht¹⁵ alsmede de baten voortvloeiend uit:

¹⁵ Het Publicatiebeleid dat wordt beschreven in dit document betreft enkel het auteursrecht en niet octrooi- of kwekersrecht.

- het vervaardigen van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst in de zin van de Auteurswet;
- het uitvinden van een nieuw voortbrengsel of een nieuwe werkwijze in de zin van de Rijsoctrooiwet; of
- het kweken of winnen van een ras waarop een kwekersrecht kan worden gevestigd als bedoeld in de Zaaizaad- en Plantgoedwet komen toe aan de werkgever indien het vervaardigen, uitvinden, kweken of winnen door de werknemer in de uitoefening van zijn functie is of wordt verricht ten behoeve van de werkgever.

9.3 Relevante passage studentenstatuut

Studentenstatuut 2012-2013, pag 17.

Artikel 3.21 Auteursrecht

- 1.21.1 De Hanzehogeschool Groningen doet geen aanspraak op het auteursrecht op afstudeeropdrachten. De Dean kan met de student overeenkomen dat de Hanzehogeschool Groningen wordt vrijgesteld van de copyright verplichtingen die uit dat auteursrecht voortvloeien.
- 1.21.2 Onverminderd het bepaalde in het vorige lid, ontvangt de Hanzehogeschool Groningen een digitaal exemplaar van de afstudeeropdracht, hetgeen door de Hanzehogeschool Groningen mag worden aangewend voor publicatiedoeleinden.